

Research Paper

Evaluation of the Status of Prosperity of the Destination based on the Prosperity Index from the Point of View of Experts (Case Study: Isfahan Metropolis)

Aminallah Balideh¹ Masoud Taghvaei^{*2}

¹ Ph.D. student in Geography and Urban Planning, Faculty of Geographical Sciences and Planning, Isfahan University, Isfahan, Iran. (balideh.urbanplanning@gmail.com)

² Professor, Faculty of Geographical Sciences and Planning, Isfahan University, Isfahan, Iran. (m.taghvaei@geo.ui.ac.ir)

© The Author(s)

Publisher: University of Mazandaran

10.22080/TMHR.2024.27091.1014

Keywords:

Prosperity, tourism, prosperity of urban tourism, Isfahan

Received:

January 1, 2024

Received in revised:

February 3, 2024

Accepted:

February 12, 2024

Available online:

August 5, 2024

Abstract

Context and purpose: Today, one of the most important goals of organizations and institutions managing the tourism sector of cities is to comprehensively improve the situation of touristic metropolises through conscious planning for related sectors. In this regard, it is very important to use the prosperity index of urban tourism and measure its situation in touristic metropolises. Therefore, the current research aims to evaluate the state of urban tourism prosperity based on the prosperity index from the point of view of experts in the metropolis of Isfahan.

Methodology: The present research follows a descriptive-analytical and survey method. In this regard, sample t-tech statistical tests and analysis of variance were used with the help of SPSS software.

Findings: The research findings show that the economic, sociocultural, infrastructural, sustainability, and institutional aspects of the tourism prosperity index are not the same in the urban areas of Isfahan. In this regard, the difference between urban areas was confirmed through Duncan's post hoc test.

Conclusion: In general, the results show that the prosperity of the 3rd, 5th, and 6th urban areas of Isfahan is better than that of other areas of this city. Regions 4 and 9 have an average status, and regions 11, 13, and 14 of this city have an unfavorable status in terms of the urban tourism prosperity index. Finally, based on the situation and needs of each region, suggestions have been made to promote its prosperity.

Originality/value: The current study is innovative, considering the fact that no research has been done on the flourishing of the urban tourism sector from the point of view of experts and research officials in Iran.

*Corresponding Author: Masoud Taghvaei

Address: Isfahan, Isfahan University, Faculty of Geographical Sciences and Planning.

Email: taghvaei@geo.ui.ac.ir

Tel: 09133273643

Extended abstract

1. Introduction

In general, the city of Isfahan has all the necessary requirements for an all-around development, far more than the current situation in the field of tourism. However, it has not reached that level of growth and development in this field. In other words, the evidence shows that in the development of the tourism sector of the metropolis of Isfahan, attention has been paid only to certain areas and aspects of the city and other urban areas and tourism sectors, despite the existence of high potential of role-creation, have been useless in this field.

Therefore, the indicators of the urban tourism prosperity model and measuring their status in Isfahan metropolis can be used as a tool to obtain a systematic view of the tourism situation in Isfahan metropolis. In general, considering the very high potential of Isfahan city in the field of tourism, the prosperity of the tourism sector can be considered as a basis for the overall prosperity of Isfahan city. Therefore, carrying out the present study can bring good results in different aspects of research, management, economy, education, and planning.

2. Research methodology

The current research is applied-developmental and follows a descriptive-analytical survey method. In order to evaluate the opinions of experts and officials of organizations related to urban management and tourism of Isfahan metropolis (municipality, cultural heritage, tourism and handicrafts, governorate, and road and urban development), a questionnaire was used. The number of questions in the questionnaire was determined separately

for each of the dimensions and components of the model in the final design and editing stage. Face validity, content validity, and confirmatory factor analysis were used to determine the validity of the questionnaire. Cronbach's alpha test was also used to determine its reliability. Finally, one-sample t-tests, analysis of variance, and Duncan's post hoc test were used in SPSS software.

3. Research findings

In the first stage, by evaluating the answers and monitoring the variables, 53 variables were identified in the form of five dimensions (economic, sociocultural, infrastructural, sustainability, and institutional) as effective variables on the prosperity of urban tourism. In the next step, the significance of the difference between different urban areas of Isfahan in terms of indicators affecting the prosperity of urban tourism was confirmed from the point of view of experts and officials through the ANOVA test. Finally, the results of Duncan's test show that different areas of Isfahan city have significant differences in terms of the urban prosperity index.

4. Conclusion

In the current research, the general results of the t-tech test, a sample of various dimensions of the urban tourism prosperity index, indicate unfavorable conditions and, in other words, less than the average level of this index from the point of view of the experts and officials of Isfahan city. Also, the results of the ANOVA test show that all 15 regions of Isfahan city differ significantly in terms of the prosperity of urban tourism, according to the obtained significance level.

Funding

The financial sponsor of this article was Isfahan Municipality.

Authors' Contribution

The authors contributed equally to the conceptualization and writing of the article. All of the authors approved the content of the manuscript and agreed on all aspects of the work

Conflict of interest

There is no conflict of interest related to the authorship or publication of this article.

Acknowledgments

We appreciate all the experts, researchers, and officials who participated in this research.

پژوهشی

ارزیابی وضعیت شکوفایی مقصد بر مبنای شاخص شکوفایی از دیدگاه خبرگان (مورد مطالعه: کلان‌شهر اصفهان)

امین‌الله بالیده^۱ مسعود تقوایی^{۲*} ^۱ دانشجوی دکتری جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، دانشکده علوم جغرافیایی و برنامه‌ریزی، دانشگاه اصفهان، اصفهان، ایران.
(balideh.urbanplanning@gmail.com)^۲ استاد، دانشکده علوم جغرافیایی و برنامه‌ریزی، دانشگاه اصفهان، اصفهان، ایران. (m.taghvaei@geo.ui.ac.ir)ناشر: دانشگاه مازندران
© نویسنندگان

10.22080/TMHR.2024.27091.1014

چکیده

زمینه و هدف: امروزه یکی از مهم‌ترین اهداف سازمان‌ها و نهادهای مدیریت بخش گردشگری شهرها، بهبود همه‌جانبه وضعیت کلان‌شهرهای گردشگرپذیر به واسطه برنامه‌ریزی آگاهانه برای بخش‌های مرتبط با آن می‌باشد. در این راستا استفاده از شاخص شکوفایی گردشگری شهری و سنجش وضعیت آن در کلان‌شهرهای گردشگرپذیر بسیار حائز اهمیت است. لذا هدف پژوهش حاضر ارزیابی وضعیت شکوفایی گردشگری شهری بر مبنای شاخص شکوفایی از دیدگاه خبرگان در کلان‌شهر اصفهان می‌باشد.

روش‌شناسی: روش پژوهش حاضر توصیفی-تحلیلی و پیمایشی است. در این راستا از آزمون‌های آماری تی تک نمونه‌ای و تحلیل واریانس در قالب نرم‌افزار SPSS استفاده شده است.

یافته‌ها: یافته‌های پژوهش بیانگر آن است که وضعیت ابعاد اقتصادی، اجتماعی- فرهنگی، زیرساختی، پایداری و نهادی شاخص شکوفایی گردشگری در مناطق شهری اصفهان یکسان نیست. در این رابطه اختلاف مناطق شهری از طریق آزمون تعقیبی دانکن تأیید گردید.

نتیجه‌گیری: به‌طورکلی نتایج نشان‌دهنده این است که وضعیت شکوفایی مناطق ۳، ۵ و ۶ شهری اصفهان بهتر از دیگر مناطق این شهر می‌باشد. مناطق ۴ و ۹ دارای وضعیت متوسط و همچنین مناطق ۱۱، ۱۳ و ۱۴ این شهر از نظر شاخص شکوفایی گردشگری شهری دارای وضعیتی نامطلوب بوده‌اند. نهایتاً بر اساس وضعیت و نیازمندی‌های هر منطقه، پیشنهادهایی به منظور ارتقای شکوفایی آن ارائه شده است.

نوآوری و اصالت: با توجه به این که تاکنون در زمینه شکوفایی بخش گردشگری شهری از دیدگاه کارشناسان و مسئولین پژوهشی در کشور ایران انجام نشده است، پژوهش حاضر دارای نوآوری است.

کلیدواژه‌ها

شکوفایی؛ گردشگری؛ شکوفایی گردشگری شهری؛ اصفهان.

تاریخ دریافت:

۱۱ دی ۱۴۰۲

تاریخ دریافت اصلاحات:

۱۴ بهمن ۱۴۰۲

تاریخ پذیرش:

۲۳ بهمن ۱۴۰۲

تاریخ انتشار:

۱۵ مرداد ۱۴۰۳

** مقاله حاضر از رساله دکتری آقای امین‌الله بالیده استخراج گردیده که در دانشگاه اصفهان و با راهنمایی آقای دکتر مسعود تقوایی از آن دفاع شده است.

* نویسنده مسؤول: مسعود تقوایی

آدرس: اصفهان، دانشگاه اصفهان، دانشکده علوم جغرافیایی و برنامه‌ریزی

ایمیل: m.taghvaei@geo.ui.ac.ir

تلفن: ۰۹۱۳۳۲۷۳۶۴۳

ریزی.

۱ مقدمه

خدمات گوناگون و تسریع گردش پول در شهر منجر می‌شود.

از این رو گردشگری در شهرها و کلان‌شهرها به گونه‌ای دادوستد اقتصادی شکل می‌دهد که در یک سو گردشگر و در سوی دیگر جامعه میزبان قرار دارد و در چهارچوب عرضه و تقاضا، به اقتصاد گردشگری شهرها و کلان‌شهرها شکل می‌دهد (مافی و ساقی، ۱۳۸۹: ۴). از سوی دیگر صنعت گردشگری به واسطه ماهیت خود، فعالیت پیچیده و ترکیبی و مستلزم مشارکت بخش‌های مختلف و متعدد جامعه است و آثار مثبت و منفی گسترده‌ای را نیز در سطوح مختلف بر جای می‌گذارد. بنابراین شکوفایی صنعت گردشگری یکی از هم‌سوترین و مهم‌ترین ابزارها برای تحقق شکوفایی شهری به شمار می‌آید (مطیعی لنگرودی و همکاران، ۱۳۹۲: ۳). با وجود این، امروزه تجربه نشان داده است که هر کجا گردشگری به طور اتفاقی و بدون برنامه‌ریزی و استراتژی مشخص توسعه یابد، مشکلات متعددی به وجود می‌آورد و در بلندمدت مشکلات گردشگری آن مکان بیش از فواید آن خواهد بود (رکن‌الدین افتخاری و مهدوی، ۱۳۸۵: ۳). از این رو با وجود مزایای فراوانی که می‌توان برای صنعت گردشگری قائل گردید، اگر برنامه‌ریزی صحیحی در این زمینه انجام نشود، این صنعت به عنوان فعالیتی زیان‌آور و نامطلوب مطرح خواهد شد (پوراحمد و همکاران، ۱۳۹۵: ۲). بنابراین گردشگری نیازمند مدیریت بهینه و حرکت در مسیر اقدامات توسعه‌ای در راستای شکوفایی و پایداری است.

به‌طور کلی دستیابی به رفاه و تأمین سعادت شهروندان دغدغه بیشتر دولت‌ها و مدیران شهری می‌باشد؛ از این رو دولت‌ها و مدیران شهری همواره به دنبال یافتن راه‌حل‌های بهینه برای کسب درآمد و رفاه بیشتر در شهرها هستند. شهرها در مسیر شکوفایی شهری، دستخوش فراز و نشیب‌هایی می‌شوند؛ گاهی بروز عواملی به شکوفایی آن‌ها کمک می‌کند و در مواقعی نیز برخی مشکلات، شکوفایی آن‌ها را به تأخیر می‌اندازند. از این رو شناخت عوامل

امروزه گردشگری به مثابه یک فعالیت اقتصادی گسترده و همچنین به عنوان یکی از صنایع دارای رشد پرشتاب، بر رونق اقتصاد محلی و ملی بسیار تأثیرگذار می‌باشد (Scott & Lemieux, 2010: 146). در این شرایط یکی از مهم‌ترین مقاصد گردشگران شهرها هستند و گردشگری شهری نوعی از گردشگری است که افراد علاقمند به جاذبه‌های فرهنگی، تاریخی و مذهبی و غیره بخشی از اوقات خود را در این مکان‌ها می‌گذرانند (Higham & Lueck, 2002: 39). در واقع نواحی شهری به علت آن که جاذبه‌های تاریخی و فرهنگی بسیاری دارند، به طور غالب مقاصد گردشگری مهمی محسوب می‌شوند. علاوه بر این حتی در صورتی که جاذبه‌های گردشگری در مناطق غیر شهری واقع باشند، از آنجایی که شهرها به پیرامون خود خدمات می‌دهند در رابطه با گردشگری قرار می‌گیرند. لذا حجم زیادی از امکانات گردشگری در شهرها متمرکز می‌گردد. به طوری که شهرهای گردشگرپذیر ترکیب منسجمی از کاربری‌های مرتبط را ارائه می‌دهند و از نظر اقتصادی تأکید آن‌ها بر فعالیت‌های تفریحی است. به عبارت دیگر شهرهای با قابلیت گردشگری به علت تجمع زیرساخت‌ها و نهادهای مدنی می‌توانند به عنوان یک مکان ایده‌آل جهت جذب گردشگران به شمار آیند (فرجی‌راد و سیدنصیری، ۱۳۸۹: ۳۰).

از این رو شهرها و کلان‌شهرها به عنوان یک نهاد جغرافیایی، نقش اصلی را در ارتباط با گردشگری بر عهده دارند (Hwang et al, 2016: 1057). در این میان در ارتباط با جریان گردشگری داخلی در الگویابی گردشگری شهری، تمرکز اصلی بر کلان-شهرهایی بوده که دارای جاذبه‌های مذهبی و تاریخی-فرهنگی هستند. گردشگری در شهرها در زمینه اقتصادی علاوه بر جنبه‌های مختلف کسب درآمد، به انتقال بخشی از قدرت خرید سایر مناطق به شهرها و کلان‌شهرهای جذب‌کننده گردشگر، افزایش تحرک در تولید و توزیع، ایجاد مشاغل و

گردشگری شهری، بر رونق، موفقیت، آینده‌نگری، پایداری، هدفمند بودن و عدالت‌محوری در برنامه‌ریزی‌های آینده بخش گردشگری دلالت دارد؛ توجه به شاخص‌های مدل شکوفایی گردشگری شهری و سنجش وضعیت آن‌ها در کلان‌شهر اصفهان می‌تواند به عنوان ابزاری جهت حاصل نمودن دیدگاهی سیستماتیک از وضعیت گردشگری کلان‌شهر اصفهان به کار آید. در مجموع با توجه به پتانسیل بسیار بالای شهر اصفهان در زمینه گردشگری، می‌توان شکوفایی‌بخش گردشگری را پایه‌ای برای شکوفایی کلی شهر اصفهان قرار داد. بنابراین انجام پژوهش حاضر می‌تواند نتایج مناسبی در ابعاد مختلف پژوهشی، مدیریتی، اقتصادی، آموزشی و برنامه‌ریزی به همراه داشته باشد.

در این رابطه پژوهش‌هایی انجام شده است که به صورت خلاصه به بیان چند مورد از آن‌ها می‌پردازیم:

وانگ (۲۰۲۳) در پژوهشی با عنوان «ساخت شاخص شکوفایی مشترک چین: یک تحلیل تجربی بر اساس روش AHP-DEMATEL»، به این نتیجه رسیده است که در سال‌های اخیر، چین به طور مؤثر به توسعه باکیفیت و پایدار دست یافته است، اما مشکلاتی مانند تفاوت‌های زیاد بین مناطق شهری و روستایی و درآمد همواره وجود دارد. اگونولا و همکاران (۲۰۲۳) در پژوهشی با عنوان «شاخص شکوفایی شهر به عنوان ابزاری برای بازآفرینی شهری: مطالعه موردی عبادان، نیجریه»، به این نتیجه رسیده‌اند که شهر عبادان فاقد انسجام اجتماعی و دارای هویت مدنی ضعیف و درجات مختلف تهدیدات امنیتی و همچنین تحرک ضعیف در نتیجه استاندارد ضعیف زندگی مردم است. مازیلو و همکاران (۲۰۲۳) در پژوهشی با عنوان «تقویت شکوفایی شهری از طریق گردشگری پایدار پس از COVID-19 در کرایووا، رومانی» به مفهومی نوآورانه به نام شکوفایی و نوآوری در گردشگری کرایووا می‌پردازند که می‌تواند در همه بخش‌های گردشگری اجرا شود و دیدگاه‌های توسعه جدیدی را

تسهیل‌کننده و بازدارنده شکوفایی گردشگری شهری در کلان‌شهرهای گردشگری پذیر ضرورت دارد؛ چراکه از این طریق راهبردها و تدابیر مناسب جهت تحقق شکوفایی گردشگری شهری به صورت شایسته تدوین می‌گردد. بنابراین شناسایی و سنجش وضعیت شاخص‌های مؤثر بر شکوفایی گردشگری شهری به عنوان یک ابزار ارزشمند و کارآمد جهت دستیابی به درک روشن از وضعیت شکوفایی بخش گردشگری و شناسایی مهم‌ترین عوامل تأثیرگذار بر آن بسیار بااهمیت می‌باشد.

در شرایط کنونی ضرورت وجود شاخص‌هایی که از طریق آن‌ها بتوان نقاط قوت و ضعف سیستم گردشگری یک شهر را مورد شناسایی قرار داد و به رفع مشکلات آن پرداخت بسیار قابل اهمیت و غیر قابل انکار می‌باشد. به عبارت دیگر وجود شاخص‌های عملیاتی و کارآمد در رابطه با گردشگری شهری می‌تواند به توسعه پایدار بخش گردشگری کلان‌شهرهای گردشگری پذیر منجر گردد.

در این میان کلان‌شهر اصفهان علی‌رغم این که از جمله شهرهای با استعداد و پرجاذبه در زمینه گردشگری است اما با توسعه نامتعادل مناطق شهری و مشکلاتی همچون افزایش هزینه‌های خدمات‌رسانی، تشدید آلودگی هوا، گسترش حاشیه‌نشینی و ناهمگونی بافت اجتماعی و اقتصادی شهر در مناطق مختلف روبه‌رو می‌باشد که یکی از مهم‌ترین دلایل آن عدم توجه کافی به مقوله شکوفایی گردشگری شهری است. درواقع با وجود اینکه به‌طورکلی شهر اصفهان تمامی ملزومات مورد نیاز جهت توسعه‌ای همه‌جانبه و به مراتب بیشتر از وضع موجود در زمینه گردشگری را دارا است؛ اما به آن سطح از رشد و توسعه در این زمینه دست نیافته است. به بیان دیگر شواهد نشان‌دهنده این است که در توسعه بخش گردشگری کلان‌شهر اصفهان تنها به مناطق و جوانب خاصی از شهر توجه شده است و سایر مناطق شهری و بخش‌های گردشگری علی‌رغم وجود پتانسیل‌های بالا از نقش‌آفرینی در این زمینه بی‌بهره بوده‌اند. ازآنجا که شکوفایی

تعریف می‌کند که فرصت‌های زندگی و تأمین ثروت را برای تمام ساکنین فراهم می‌نماید (Willingham & Hulseman, 2017: 3). در حال حاضر مفهوم شکوفایی در فرمول‌بندی سازمان ملل متحد و همچنین به عنوان یکی از اهداف بانک جهانی در پیشرفت خود، به جای دولت، مشخص شده است. با وجود این، علی‌رغم استفاده‌های اخیر در عرصه سیاست، مفهوم شکوفایی مشترک در اقتصاد به اندازه رفاه اجتماعی، فقر یا نابرابری مورد بررسی قرار نگرفته است (Ferreira et al, 2018: 3).

شهر شکوفا از ادغام شاخص‌های توسعه زیرساخت‌ها، نظارت و قانون، مساوات و عدالت اجتماعی، بهره‌وری، کیفیت زندگی و پایداری زیست-محیطی حاصل می‌گردد که هر کدام شامل زیرشاخص‌هایی می‌باشند. بر اساس این رویکرد، شکوفایی بر اعتماد به نفس در آینده، موفقیت، خوشبختی، ثروت و ایجاد فرصت‌های برابر برای همه شهروندان دلالت دارد (United Nations Human Settlements Programme, 2013: 11).

در شکوفایی شهری شامل ترکیبی از رویکردهای (حکمرانی خوب شهری، توانمندسازی، برنامه‌ریزی استراتژیک، توسعه پایدار، مشارکت، رقابتی نمودن شهرها و غیره) می‌باشد. سازمان ملل شکوفایی شهری را به عنوان برآیندی از حرکت به سمت توسعه شهری پایدار، به منظور ایجاد ساختاری یکپارچه در راستای ارزیابی وضعیت شهرهای جهان، یافتن راه حلی برای مشکلات و معرفی اولویت‌های ضروری، بر اساس یک چهارچوب علمی مطرح می‌نماید (UN - Habitat, 2012: 11).

گردشگری شهری عبارت است از مسافرت به شهر با انگیزه‌های مختلف بر پایه جاذبه‌های گوناگون، امکانات و تسهیلات شهری که در شخص ایجاد جذابیت و انگیزه می‌نماید. شهر برای همه سنین جاذب است. مردم علاقه دارند برخی از تعطیلات خود را در شهر به سر برند. امروزه گردشگری شهری به صورت مسأله و فعالیتی مهم در آمده است که سبب تغییرات فضایی گسترده در

ارائه دهد که با هنجارهای توسعه پایدار و جهت‌گیری آن‌ها به سمت پایداری مطابقت دارد. خزاعی-نژاد (۱۴۰۰) در پژوهشی با عنوان «شناسایی نیروهای پیشران اثرگذار بر تحقق شکوفایی شهری (مورد پژوهش: شهر بجنورد)» به این نتیجه رسیده است که متغیر فناوری اطلاعات و ارتباطات به عنوان پیشران با بیشترین تأثیرگذاری و کم‌ترین وابستگی و متغیرهای قدرت اقتصادی، وضعیت اقتصادی، وضعیت اشتغال، زیرساخت مسکن، سلامت، زیرساخت‌های اجتماعی، ایمنی و امنیت، فضای عمومی، مدیریت و موقعیت جغرافیایی شهر دارای بیشترین تأثیرگذاری بر تحقق شکوفایی شهری هستند. مہری و ایستگلدی (۱۴۰۱) در پژوهشی با عنوان «بررسی اثرات حکمروایی خوب شهری بر شکوفایی شهری در شهر شیراز»، به این نتیجه رسیده‌اند که حکمروایی خوب شهری بیشترین تأثیر را با ضریب بتای ۰/۳۸۷ بر شاخص کیفیت زندگی و کم‌ترین تأثیر را با مقدار ضریب بتای ۰/۱۴۳ بر شاخص توانایی تولید دارد. همچنین نتایج ضریب پیرسون نشان داد که رابطه بین حکمروایی خوب شهری و شکوفایی شهری با ضریب پیرسون ۰/۵۵۴ مستقیم و معنادار بوده است. بررسی پیشینه داخلی و خارجی پژوهش حاضر بیانگر این است که تاکنون پژوهشی در رابطه با شکوفایی گردشگری در کلان‌شهرهای گردشگرپذیر کشور انجام نشده است. از این رو این پژوهش از لحاظ ارزیابی مقوله شکوفایی با دیگر پژوهش‌های انجام شده، مشابهت و هماهنگی دارد. اما به لحاظ پرداختی به مقوله شکوفایی بخش گردشگری در کلان‌شهرها از دیگر پژوهش‌ها متمایز می‌گردد.

شکوفایی از اوایل قرن بیستم به صورت محدود به عنوان ثروت مادی تعریف شده است و افزایش رشد اقتصادی، اولویت سیاست دولت‌هایی است که به دنبال افزایش شکوفایی بوده‌اند (IGP, 2019: 9). شورای برنامه‌ریزی منطقه متروپولیتن (MAPC) برای شهر بوستون (MA)، شکوفایی را به عنوان یک اقتصاد منطقه‌ای کاملاً منطبق و منطقی

بودن، عدالت‌محوری و خودباوری در آینده بخش گردشگری دلالت دارد. از این رو شاخص شکوفایی گردشگری شهری، امکان کنترل عملکردهای مدیریتی، به‌ویژه ارزیابی وضع موجود و نقاط قوت و ضعف سیستم گردشگری و همچنین ارائه سیاست‌های کلی و برنامه‌های خرد در راستای بهبود وضع موجود را برای مدیران بخش گردشگری فراهم می‌نماید. از آن گذشته، این شاخص با فراهم نمودن شرایط گرفتن بازخورد (با سنجش مجدد پس از اجرای برنامه‌ها)، شرایط مساعدی را برای ارزیابی میزان تأثیر سیاست‌ها و برنامه‌های توسعه گردشگری بر وضعیت کلی گردشگری شهری فراهم می‌کند. در مجموع شاخص شکوفایی گردشگری شهری به عنوان ابزاری کارآمد در سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی برای نهادهای مرتبط با بخش گردشگری در شهرها ایشان را در مراحل سنجش وضع موجود، شناسایی نقاط قوت و ضعف، ارائه برنامه‌های متناسب با هر محدوده، نظارت بر اجرای درست برنامه‌ها، گرفتن بازخورد و نهایتاً اصلاح برنامه‌ها و ارتقای وضعیت کلی بخش گردشگری شهرها یاری می‌رساند.

در حال حاضر بلوغ و نقش‌آفرینی گردشگری به عنوان صنعتی رو به رشد، در اقتصاد و مناسبات اجتماعی و فرهنگی همه جوامع به صورت یکسان نبوده است. در برخی نقاط دنیا علی‌رغم وجود جاذبه‌های پرشمار، توسعه این بخش بسیار محدود و بطئی بوده است. از سوی دیگر برخی از مکان‌ها با ایجاد جاذبه‌ها و مدیریت کارآمد، موفق به توسعه بخش گردشگری و استفاده همه‌جانبه از آن در جهت توسعه دیگر بخش‌ها شده‌اند. بنابراین مقوله شکوفایی به بلوغ همه‌جانبه بخش‌های مرتبط با گردشگری با تأکید بر پایداری و عدالت‌محوری را مد نظر قرار می‌دهد. در واقع زمانی که از مفهوم شکوفایی مقاصد گردشگری و به‌ویژه کلان‌شهرهای

شهرهای بزرگ شده است (موحد، ۱۳۸۶: ۳۴-۳۳). در شرایط کنونی برخی از کلان‌شهرها در کشورهای توسعه‌یافته و در حال توسعه با توجه به دارا بودن جاذبه‌های تاریخی و فرهنگی متعدد، از مهم‌ترین مقاصد گردشگری به شمار می‌آیند. از سوی دیگر، در شرایطی که جاذبه‌های گردشگری در مناطق غیر شهری واقع شده باشند نیز کلان‌شهرها به پیرامون خود خدمات‌رسانی کرده و به عنوان بخشی از سیستم گردشگری نقش‌آفرینی می‌کنند. از این رو بخش زیادی از امکانات گردشگری در کلان‌شهرها تمرکز یافته است.

پژوهش حاضر بر مبنای بارزترین عوامل اثرگذار بر بخش گردشگری شهری، مجموعه‌ای از ابعاد و متغیرهای شناسایی شده و به عنوان شاخص شکوفایی گردشگری شهری ارائه نموده و وضعیت شهر اصفهان را بر اساس این شاخص ارزیابی نموده است.

درواقع شاخص ارائه‌شده از ارزیابی شاخص‌های توسعه پایدار، توسعه انسانی، کیفیت زندگی، گردشگری پایدار، حکمرانی خوب شهری، شاخص شکوفایی شهری کمیته اسکان بشر سازمان ملل متحد^۱ و دیگر شاخص‌های شکوفایی از قبیل شاخص بهزیستی ذهنی^۲، شاخص کیفیت محیط مسکونی ادراک شده (PREQIs)، شاخص شکوفایی چند بعدی لگاتوم^۳، شاخص شکوفایی مؤسسه مطالعات شهری دانشگاه ایالتی پورتلند^۴ (IMS)، شاخص شکوفایی مؤسسه بروکینگ^۵ و دیدگاه‌های شورای شکوفایی لندن^۶، انستیتوی تحقیقات منطقه‌ای ساکرامنتو (SRRI) و همچنین مؤسسه شکوفایی جهانی (IGP) در رابطه با شکوفایی حاصل شده است.

بر اساس این، شکوفایی گردشگری شهری بر شمول پایداری، موفقیت، آینده‌نگری، هدفمند

⁴ the Portland State University Institute of Metropolitan Studies Index

⁵ Brookings Institution Index

⁶ The London Prosperity Board

¹ UN-Habitat Prosperity Index

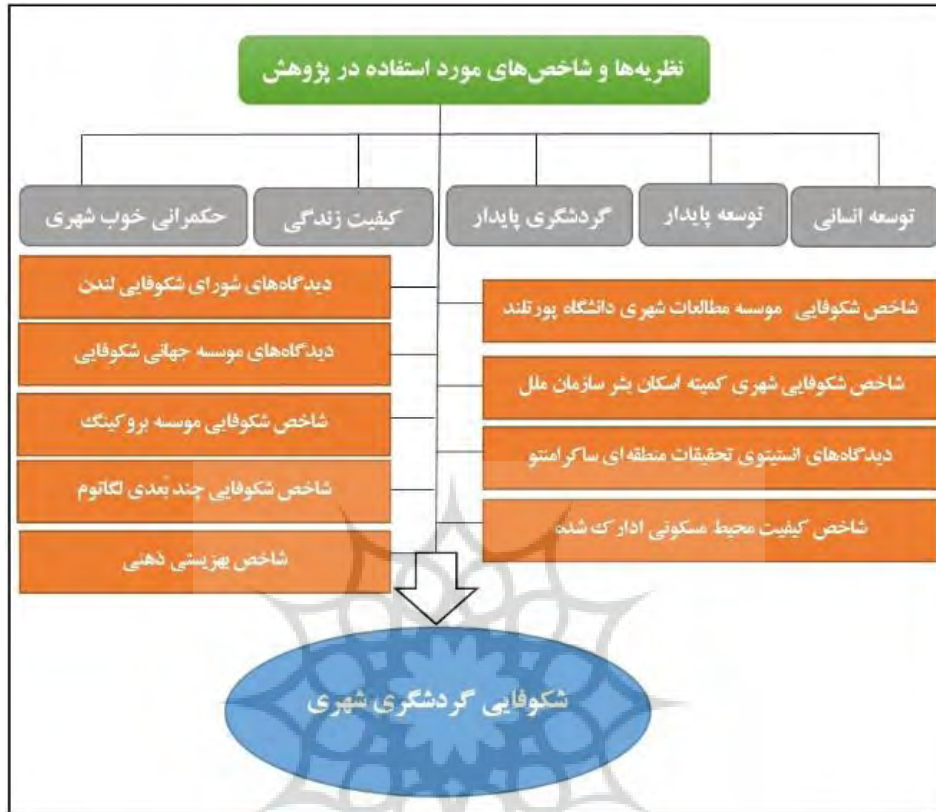
² subjective well-being indicators

³ The multidimensional Legatum Prosperity index

تمام مناطق شهری و بخش‌های مرتبط با گردشگری به صورت سیستمی یکپارچه در این راستا نقش-آفرینی کرده و از مزایای آن برخوردار شوند.

گردشگرپذیر سخن به میان می‌آید، توسعه گردشگری، رفع مشکلات آن و آینده‌نگری سیستماتیک مورد توجه می‌باشد؛ به گونه‌ای که

شکل ۱. مدل مفهومی پژوهش (نگارندگان، ۱۴۰۳)

اصفهان و همچنین منابع علمی و معتبر خارجی استفاده شده است. در بخش گردآوری داده‌ها جهت بررسی وضعیت متغیرهای پژوهش از روش میدانی و جمع‌آوری اطلاعات با استفاده از پرسش-نامه محقق‌ساخته در محدوده مورد مطالعه استفاده شده است. در پژوهش حاضر به منظور سنجش نظرات کارشناسان و مسؤولین سازمان‌های مرتبط با مدیریت شهری و گردشگری کلان‌شهر اصفهان (شهرداری، میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی، استانداری، راه و شهرسازی) از ابزار پرسش-نامه استفاده شده است. درواقع با توجه به دید سیستماتیک و اشراف ایشان نسبت به وضعیت شاخص‌های مورد بررسی در تمامی مناطق شهری کلان‌شهر اصفهان، این گروه به عنوان جامعه آماری

۲ روش‌شناسی

پژوهش حاضر از نوع کاربردی- توسعه‌ای و دارای روش بررسی توصیفی-تحلیلی است. درواقع شیوه جمع‌آوری اطلاعات در پژوهش حاضر در حوزه مطالعات کتابخانه‌ای و میدانی قرار دارد. همچنین رویکرد حاکم بر روند انجام پژوهش حاضر از نظر ماهیت، تحلیل نظری است و با توجه به آن در مراحل مختلف از ترکیبی از روش‌های توصیفی-تحلیلی و پیمایشی استفاده شده است. داده‌های مورد نیاز پژوهش از طریق روش‌های کتابخانه‌ای و میدانی به دست آمده است. در روش کتابخانه‌ای از مقالات، کتب و برون‌داده‌های سازمان‌های مرتبط از جمله استانداری، راه و شهرسازی، شهرداری اصفهان و سازمان میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی

۳ یافته‌ها

به منظور شناسایی ابعاد و متغیرهای اثرگذار بر شکوفایی گردشگری شهری، در پژوهشی دیگر که توسط نگارندگان انجام شده است، پس از مطالعه پژوهش‌های داخلی و خارجی مرتبط و بررسی ابعاد شاخص‌های مرتبط با موضوع از قبیل شاخص شکوفایی مؤسسه مطالعات شهری دانشگاه ایالتی پورتلند، شاخص بهزیستی ذهنی، شاخص کیفیت محیط مسکونی ادراک شده، شاخص شکوفایی چند بعدی، شاخص شکوفایی موسسه بروکینگ و غیره از طریق روش مصاحبه از نظرات نخبگان استفاده شده است. در این راستا ۳۰ نفر از متخصصین و خبرگان از میان مدیران و شاغلین بخش‌های دولتی و خصوصی مرتبط با حوزه گردشگری، شکوفایی و مدیریت شهری، اساتید دانشگاه، محققین و دانشجویان مقطع دکتری از طریق روش نمونه‌گیری گلوله برفی انتخاب شدند.

در مرحله اول پس از تکمیل پرسش‌نامه توسط کارشناسان و تجزیه و تحلیل پاسخ‌های دریافت‌شده، مؤلفه‌های شکوفایی گردشگری شهری مورد بازنگری قرار گرفت و پرسش‌نامه دوم، ارائه و توسط خبرگان تکمیل گردید. نهایتاً با ارزیابی پاسخ‌ها و پایش متغیرها، ۵۳ متغیر در قالب ابعاد پنج‌گانه (اقتصادی، اجتماعی-فرهنگی، زیرساختی، پایداری و نهادی) به عنوان متغیرهای مؤثر بر شکوفایی گردشگری شهری شناسایی گردید که در جدول زیر ارائه شده است.

جدول ۱. عوامل مؤثر بر شکوفایی گردشگری شهری

ابعاد	شاخص	متغیرها	منابع
اقتصادی	اشتغال	تعداد کارکنان شاغل در بخش گردشگری؛ اشتغال غیررسمی؛ کارآفرینی.	(Panasiuk, ۲۰۲۰) (UNWTO, ۲۰۱۲, UNWTO, ۲۰۱۵, UNWTO, ۲۰۱۴, UNWTO, ۲۰۱۶, UNWTO, ۲۰۱۸, UNWTO, ۲۰۱۷)
	تجمع اقتصادی	تراکم اقتصادی (تولید بخش گردشگری شهر تقسیم بر مساحت)؛ تخصصی نمودن اقتصاد (نسبت اشتغال در بخش گردشگری بر کل اشتغال شهر)؛ منابع مالی	(IGP, ۲۰۱۹) (Sokhanvar et al, ۲۰۱۸) (Bate, ۲۰۰۹)

پژوهش انتخاب شده‌اند. بخش گردشگری پرسش-نامه مذکور بر اساس اکتشافات حاصل از بخش اول پژوهش حاضر (مطالعه کیفی)، توسط محقق طراحی و اعتباریابی شده است. تعداد سؤالات پرسش‌نامه به تفکیک هر یک از ابعاد و مؤلفه‌های مدل در مرحله طراحی و ویرایش نهایی تعیین گردید. همچنین برای تعیین روایی آن، از روایی صوری، محتوایی و تحلیل عاملی تأییدی و همچنین از آزمون آلفای کرونباخ جهت تعیین پایایی آن استفاده شد. به‌طورکلی جامعه آماری پژوهش حاضر را دانشگاهیان و کارشناسان و مسؤولین مدیریت گردشگری و شهری کلان‌شهر اصفهان تشکیل داده‌اند. در رابطه با نخبگان، کارشناسان و مسؤولین مدیریت گردشگری و شهری کلان‌شهر اصفهان، جمع‌آوری اطلاعات با روش نمونه‌گیری هدفمند از نوع گلوله برفی (Snowball) که در واقع یک روش غیرتصادفی است، انجام شده است. بر اساس این روش ابتدا چند نفر از نخبگان (۳۰ نفر)، مسؤولین و کارشناسان (۱۵۰ نفر) بخش‌ها و سازمان‌های مرتبط شناسایی شده و سپس از آن‌ها درخواست گردید تا افراد مشابه خود را به پژوهشگر معرفی نمایند. در مجموع در پژوهش حاضر در راستای ارزیابی وضعیت شاخص‌های شکوفایی گردشگری شهری از دیدگاه کارشناسان و مسؤولین از آزمون‌های تی تک نمونه‌ای، تحلیل واریانس و همچنین آزمون تعقیبی دانکن در قالب نرم‌افزار SPSS استفاده شده است.

Willingham & Hulseman, (۲۰۱۷)	(سرمایه‌گذاری داخلی بخش خصوصی و دولتی)؛ سرمایه-گذاری خارجی؛ ارزش صادرات بخش گردشگری.		
(Kurecic & Kokotovic, ۲۰۱۷) (Scheyvens, ۱۹۹۹) (Dodds et al, ۲۰۱۶)	متوسط درآمد خانوارهای شاغل در بخش گردشگری؛ تعداد گردشگران ورودی؛ ارزش افزوده؛ درآمد صنایع مرتبط.	رشد اقتصادی	
(Hacker & Loewentheil, ۲۰۲۰) (Farsari, ۲۰۱۲) (Tanguay et al, ۲۰۱۲)	مراکز ایمنی و امنیتی؛ احساس امنیت گردشگران؛ بیمه گردشگران؛ نرخ سرقت؛ نرخ قتل؛ میزان جرایم علیه گردشگران.	ایمنی و امنیت	
(Ashour et al, ۲۰۱۵) (GSTC, ۲۰۱۳) (Choi & Turk, ۲۰۱۱)	رضایت شهروندان؛ رضایت گردشگران.	رضایت اجتماعی	اجتماعی-فرهنگی
(Abubakar et al, ۲۰۱۹) (Day & Romanchek, ۲۰۲۰) (Hajra & Ghosh, ۲۰۱۴)	اشتغال زنان در بخش گردشگری؛ زنان در مدیریت گردشگری؛ توزیع خدمات گردشگری؛ توزیع درآمدهای بخش گردشگری؛ عدالت فضایی در کارآفرینی و اشتغال؛ عدالت فضایی در توزیع جاذبه‌ها.	عدالت محوری	
(Wijaya, ۲۰۱۹) (Legatum Institute, ۲۰۲۰) (Wang et al, ۲۰۲۰) (Nyerere et al, ۲۰۲۰)	استفاده از شبکه ICT.	تکنولوژی	
(Chebli et al, ۲۰۲۰) (Servín et al, ۲۰۱۹)	جاذبه‌های میراثی؛ جاذبه‌های جدید؛ جاذبه‌های طبیعی و اکوتوریسم.	جاذبه‌ها	زیرساختی
(Boivin & Tanguay, ۲۰۱۹) (Shabrina et al, ۲۰۲۰) (Adamo et al, ۲۰۱۸)	خدمات اقامتی؛ فرهنگی؛ تجاری؛ غذایی؛ تفریحی؛ بهداشتی-درمانی؛ حمل و نقل.	خدماتی-فرهنگی	
(Silva, ۲۰۱۵) (WUF6, ۲۰۱۲) (Dangi & Jamal, ۲۰۱۶) (Schianetz & Kavanagh, ۲۰۰۸)	میزان آلودگی‌ها (هوا، آب، صوتی و غیره)؛ مدیریت پسماند؛ دسترسی به فضای باز؛ پارک‌ها و فضای سبز؛ استفاده از انرژی‌های تجدیدپذیر در بخش گردشگری.	زیست-محیطی	پایداری
(Musavengane et al, ۲۰۲۰) (Musa et al, ۲۰۱۹)	تراکم جمعیت؛ تنوع کاربری زمین؛ تعداد خانوارهای زاغه-نشین.	پایداری شهری	
(McLoughlin & Hanrahan, ۲۰۱۷) (Coldwell, ۲۰۱۵) (Lak et al, ۲۰۱۹)	روابط خارجی (سیاسی، اجتماعی-فرهنگی، اقتصادی و غیره)؛ روابط بین‌سازمانی (سازمان‌های دولتی و خصوصی در سطوح مختلف).	روابط	
(Fritz & Koch, ۲۰۱۶) (Stead, ۲۰۱۵) (Legatum Institute, ۲۰۲۰) (Aina et al, ۲۰۱۹) (Biswas et al, ۲۰۱۹)	مدیریت منابع (مادی و غیرمادی)؛ مدیریت قوانین (فراگیری، کارآمدی، به‌روز بودن و...)؛ نظارت بر عملکرد سازمان‌ها و نهادها؛ برنامه‌ریزی و مدیریت برنامه‌ها؛ خلاقیت.	مدیریت	نهادی

می‌باشد. پژوهش حاضر در مقوله تأکید بر متغیرهای فناوری اطلاعات و ارتباطات، وضعیت اشتغال، زیرساخت‌های اجتماعی، ایمنی و امنیت و مدیریت با پژوهش خزایی‌نژاد (۱۴۰۰) هم‌سو بوده است. همچنین در رابطه با تأکید بر مقوله امنیت نیز با پژوهش اُگونولا و همکاران (۲۰۲۳) هم‌سو می‌باشد.

در پژوهش حاضر به منظور بررسی وضعیت شاخص‌های شکوفایی گردشگری شهری در شهر اصفهان از دیدگاه کارشناسان و مسؤولین از آزمون تی تک‌نمونه‌ای استفاده شده است. ارزیابی داده‌های جمع‌آوری شده که در جدول زیر ارائه شده است، نشان‌دهنده این است که میانگین تمام گویه‌های شاخص شکوفایی گردشگری شهری در شهر اصفهان پایین‌تر از حد متوسط می‌باشد. مقدار خطای آلفا (Sig) یا سطح معنی‌داری آزمون تی برای اکثر شاخص‌ها به جز رضایت اجتماعی، زیست-محیطی و پایداری شهری برابر با ۰/۰۰۰ بوده است. از آنجاکه میزان خطای قابل قبول برای آزمون تی تک‌نمونه‌ای کمتر از ۰/۰۵ می‌باشد و میزان خطای به‌دست‌آمده نیز کمتر از این مقدار بوده است؛ بنابراین می‌توان این‌گونه استدلال نمود که ارقام و میانگین‌های به‌دست‌آمده در سطح اطمینان ۹۹ درصد معنی‌دار و قابل استناد می‌باشند. نتایج کلی آزمون تی تک‌نمونه‌ای ابعاد مختلف شاخص شکوفایی گردشگری شهری بیانگر شرایط نامطلوب شهر اصفهان و به معنای دیگر، کمتر از حد متوسط این شاخص از دیدگاه کارشناسان و مسؤولان می‌باشد. به بیان دیگر بررسی وضعیت این شاخص و پارامترهای آزمون از جمله حد بالا و پایین آزمون و میانگین، تأییدکننده این است که شاخص‌های ارائه شده در شکوفایی گردشگری شهری تأثیرگذار بوده است، اما این تأثیرگذاری از دیدگاه کارشناسان و مسؤولین در حد متوسط به پایین ارزیابی شده است؛ چراکه میانگین‌های معرف تمام شاخص‌ها، کمتر از حد متوسط (۳) بوده است.

جدول فوق نشان‌دهنده این است که زیر مجموعه بُعد اقتصادی، شاخص‌های از قبیل تجمع اقتصادی، اشتغال و رشد اقتصادی قرار دارند. همچنین سنجش متغیرهای مربوط به شاخص‌های رضایت اجتماعی، ایمنی و امنیت و عدالت‌محوری جهت ارزیابی شکوفایی اجتماعی- فرهنگی بخش گردشگری ضرورت دارد. از سوی دیگر می‌توان وضعیت شکوفایی زیرساختی بخش گردشگری را از طریق سنجش شاخص‌های از قبیل خدماتی- فرهنگی، تکنولوژی و جاذبه‌ها مورد ارزیابی قرار داد. در این رابطه بُعد پایداری دارای شاخص‌های پایداری شهری و زیست‌محیطی می‌باشد. در نهایت شکوفایی بُعد نهادی بخش گردشگری شهری از طریق سنجش شاخص‌های مدیریت و روابط میسر می‌گردد.

لازم به ذکر است که یافته‌ها بیانگر آن بوده است که شاخص‌های «اجتماعی- فرهنگی» (۰/۸۲)، «نهادی» (۰/۷۹)، «زیرساختی» (۰/۷۹)، «پایداری» (۰/۷۸) و «اقتصادی» (۰/۷۴) دارای بارعاملی قابل قبول و معنادار بوده و می‌توانند به عنوان شاخص‌های مؤثر بر شکوفایی گردشگری شهری مورد استفاده قرار گیرند ($P < 0.05$). در ادامه، برآزش الگوی مفهومی پژوهش ارائه شده است. همچنین معیار فورنل-لارکر نیز نشان‌دهنده این بوده است که ریشه دوم میانگین واریانس استخراج شده (AVE) شاخص‌های مؤثر بر شکوفایی گردشگری شهری در قطر ماتریس، بیشتر از مقدار همبستگی بین شاخص‌ها با یکدیگر می‌باشد. به عنوان مثال، میانگین واریانس استخراج‌شده شاخص «اجتماعی- فرهنگی» (۰/۸۱)، بیشتر از مقدار همبستگی آن با شاخص «اقتصادی» (۰/۴۷)، «زیرساختی» (۰/۴۹)، «نهادی» (۰/۵۹) و «پایداری» (۰/۶۷) بوده است؛ از این‌رو بر اساس معیار فورنل-لارکر، روایی افتراقی مورد تأیید قرار گرفته است. به‌طورکلی نتایج حاصل از روایی و پایایی نشان‌دهنده این است که مدل شکوفایی گردشگری شهری دارای برآزش قابل قبولی

جدول ۲. وضعیت شاخص‌های شکوفایی گردشگری شهری در شهر اصفهان از دیدگاه کارشناسان و مسؤولین

مبنای آزمون = ۳						شاخص
فاصله اطمینان در سطح ۹۵ درصد		میانگین	سطح معنی‌داری	درجه آزادی	t	
حد بالا	حد پایین					
-۰/۹۴	-۱/۱۶	۱/۹۴	۰/۰۰۰	۱۴۹	-۱۹/۰۳	اشتغال
-۰/۵۸	-۰/۸۳	۲/۲۹	۰/۰۰۰	۱۴۹	-۱۱/۲۷	تجمع اقتصادی
-۰/۰۱	-۰/۲۹	۲/۸۴	۰/۰۳۰	۱۴۹	-۲/۱۸	رشد اقتصادی
-۰/۰۱	-۰/۳۲	۲/۸۲	۰/۰۳۰	۱۴۹	-۲/۱۹	رضایت اجتماعی
-۰/۷۷	-۰/۹۴	۲/۱۴	۰/۰۰۰	۱۴۹	-۱۹/۰۴	عدالت محوری
-۰/۴۱	-۰/۵۴	۲/۵۲	۰/۰۰۰	۱۴۹	-۱۴/۸۹	ایمنی و امنیت
-۰/۱۵	-۰/۴۱	۲/۷۱	۰/۰۰۰	۱۴۹	-۴/۴۳	خدماتی-فرهنگی
-۰/۵۹	-۰/۸۴	۲/۲۸	۰/۰۰۰	۱۴۹	-۱۱/۰۸	تکنولوژی
-۰/۳۲	-۰/۶۱	۲/۵۳	۰/۰۰۰	۱۴۹	-۶/۲۸	جاذبه‌ها
۰/۱۳	۰/۰۰۶	۲/۰۷	۰/۰۳۰	۱۴۹	۲/۱۸	زیست‌محیطی
-۰/۰۱	-۰/۱۸	۲/۸۹	۰/۰۱۷	۱۴۹	-۲/۴۱	پایداری شهری
-۰/۱۷	-۰/۳۴	۲/۷۳	۰/۰۰۰	۱۴۹	-۶/۰۹	مدیریت
-۰/۱۱	-۰/۳۷	۲/۷۵	۰/۰۰۰	۱۴۹	-۳/۶۸	روابط
-۰/۱۰	-۰/۳۴	۲/۷۷	۰/۰۰۰	۱۴۹	-۳/۷۵	خدمات گردشگری
-۰/۳۲	-۰/۶۰	۲/۵۳	۰/۰۰۰	۱۴۹	-۶/۵۰	جاذبه‌های

مورد مطالعه یکسان نیست و مناطق مختلف شهر اصفهان از این نظر تفاوت معناداری با یکدیگر دارند. لذا می‌توان این گونه عنوان نمود که احتمالاً اختلاف بین مناطق شهری شهر اصفهان در این زمینه تصادفی نبوده است. بنابراین معنادار بودن تفاوت مناطق شهری ۱۵ گانه اصفهان از نظر شاخص شکوفایی شهری از دیدگاه کارشناسان و مسؤولین تأیید می‌گردد. جدول زیر نتایج تحلیلی آزمون آنووا و سطح معناداری کمتر از ۰/۰۵ را نشان می‌دهد.

به منظور بررسی معناداری تفاوت مناطق مختلف شهری اصفهان از نظر شاخص‌های مؤثر بر شکوفایی گردشگری شهری از دیدگاه کارشناسان و مسؤولین از آزمون آنووا استفاده شده است. با توجه به نتایج ارائه شده در جدول زیر، می‌توان این گونه استدلال نمود که مناطق ۱۵ گانه شهر اصفهان با توجه به سطح معناداری به دست آمده (۰/۰۰۰)، در زمینه شکوفایی گردشگری شهری تفاوت معناداری با یکدیگر دارند. به عبارت دیگر میزان و وضعیت شاخص شکوفایی گردشگری شهری در محدوده

جدول ۳. سنجش معناداری تفاوت مناطق شهری اصفهان از نظر شاخص‌های مؤثر بر شکوفایی گردشگری از دیدگاه کارشناسان و مسئولین

Sig	F	میانگین مربعات	درجه آزادی	مجموع مربعات	واریانس	شاخص
۰/۰۰۰	۳۰/۹۴	۳/۷۲	۱۴	۵۲/۱۹	بین گروهی	اشتغال
		۰/۱۲۰	۱۳۵	۱۶/۲۶	درون گروهی	
		***	۱۴۹	۶۸/۴۶	مجموع	
۰/۰۰۰	۸۸	۵/۶۵	۱۴	۷۹/۰۹	بین گروهی	تجمع اقتصادی
		۰/۰۶۴	۱۳۵	۸/۶۶	درون گروهی	
		***	۱۴۹	۸۷/۷۶	مجموع	
۰/۰۰۰	۷۷/۷۸	۷/۲۸	۱۴	۱۰۲	بین گروهی	رشد اقتصادی
		۰/۰۹۴	۱۳۵	۱۲/۶۵	درون گروهی	
		***	۱۴۹	۱۱۴/۶	مجموع	
۰/۰۰۰	۴۵/۰۳	۸/۲۰	۱۴	۱۱۴/۸	بین گروهی	رضایت اجتماعی
		۰/۱۸۲	۱۳۵	۲۴/۶۰	درون گروهی	
		***	۱۴۹	۱۳۹/۴	مجموع	
۰/۰۰۰	۲۷/۷۲	۲/۴۱	۱۴	۳۳/۸۰	بین گروهی	عدالت محوری
		۰/۰۸۷	۱۳۵	۱۱/۷۵	درون گروهی	
		***	۱۴۹	۴۵/۵۶	مجموع	
۰/۰۰۰	۴/۵۰	۰/۵۲۸	۱۴	۷/۳۹	بین گروهی	ایمنی و امنیت
		۰/۱۱۷	۱۳۵	۱۵/۸۰	درون گروهی	
		***	۱۴۹	۲۳/۲۰	مجموع	
۰/۰۰۰	۱۷۲/۸	۶/۱۸	۱۴	۸۶/۶۳	بین گروهی	خدماتی-فرهنگی
		۰/۰۳۶	۱۳۵	۴/۸۳	درون گروهی	
		***	۱۴۹	۹۱/۴۶	مجموع	
۰/۰۰۰	۵۷/۶۱	۵/۷۶	۱۴	۸۰/۷۲	بین گروهی	تکنولوژی
		۰/۱۰۰	۱۳۵	۱۳/۵۱	درون گروهی	
		***	۱۴۹	۹۴/۲۴	مجموع	
۰/۰۰۰	۸۴/۴۳	۷/۷۵	۱۴	۱۰۸/۶	بین گروهی	جاذبه‌ها
		۰/۰۹۲	۱۳۵	۱۲/۲۲	درون گروهی	
		***	۱۴۹	۱۲۰/۸	مجموع	
۰/۰۰۰	۴/۸۶	۰/۵۸۱	۱۴	۸/۱۳	بین گروهی	زیست محیطی
		۰/۱۱۹	۱۳۵	۱۶/۱۲	درون گروهی	

		***	۱۴۹	۲۴/۲۶	مجموع	
۰/۰۰۰	۴/۱۹	۰/۸۷۴	۱۴	۱۲/۲۳	بین گروهی	پایداری شهری
		۰/۲۰۹	۱۳۵	۲۷/۷۳	درون گروهی	
		***	۱۴۹	۳۹/۹۶	مجموع	
۰/۰۰۰	۱۵/۸۹	۱/۸۶	۱۴	۲۶/۱۰	بین گروهی	مدیریت
		۰/۱۱۷	۱۳۵	۱۵/۸۴	درون گروهی	
		***	۱۴۹	۴۱/۹۴	مجموع	
۰/۰۰۰	۱۵/۹۶	۴/۴۷	۱۴	۶۲/۵۷	بین گروهی	روابط
		۰/۲۸۰	۱۳۵	۳۷/۸۰	درون گروهی	
		***	۱۴۹	۱۰۰/۳	مجموع	
۰/۰۰۰	۱۳۶/۳	۵/۴۴	۱۴	۷۶/۱۷	بین گروهی	خدمات گردشگری
		۰/۰۴۰	۱۳۵	۵/۳۸	درون گروهی	
		***	۱۴۹	۸۱/۵۵	مجموع	
۰/۰۰۰	۵۴/۴۴	۶/۸۴	۱۴	۹۵/۸۶	بین گروهی	جاذبه‌های گردشگری
		۰/۱۲۶	۱۳۵	۱۶/۹۷	درون گروهی	
		***	۱۴۹	۱۱۲/۸	مجموع	

به شاخص رشد اقتصادی (۴/۴۰) بوده است. در منطقه ۴ کم‌ترین میزان این شاخص مربوط به تکنولوژی (۱/۸۱) و بیشترین میزان آن مربوط به شاخص جاذبه‌های گردشگری (۳/۴۰) بوده است. در منطقه ۶ کم‌ترین میزان این شاخص مربوط به اشتغال (۱/۹۲) و بیشترین میزان آن مربوط به شاخص رضایت اجتماعی (۴/۱۱) بوده است. در منطقه ۷ کم‌ترین میزان این شاخص مربوط به اشتغال (۱/۷۳) و بیشترین میزان آن مربوط به شاخص زیست‌محیطی (۳/۰۸) بوده است. در منطقه ۸ کم‌ترین میزان این شاخص مربوط به اشتغال (۲/۱۳) و بیشترین میزان آن مربوط به شاخص رشد اقتصادی (۳/۶۹) بوده است. در منطقه ۹ کم‌ترین میزان این شاخص مربوط به اشتغال (۱/۴۶) و بیشترین میزان آن مربوط به شاخص جاذبه‌های گردشگری (۳/۶۰) بوده است. در منطقه ۱۰ کم‌ترین میزان این شاخص مربوط به تکنولوژی (۱/۶۶) و بیشترین میزان آن مربوط به

پس از مشخص شدن معنی‌دار بودن تفاوت مناطق شهری اصفهان از نظر میزان تأثیرگذاری شاخص‌های مؤثر بر شکوفایی گردشگری شهری از دیدگاه کارشناسان و مسؤولین، از آزمون دانکن نیز به منظور روشن شدن میزان اختلافات استفاده شده است. همان گونه که میانگین‌های گزارش شده برای مناطق مختلف شهری شهر اصفهان نیز نشان می‌دهد، مناطق مختلف این شهر از نظر شاخص شکوفایی شهری تفاوت معناداری با یکدیگر دارند. در این رابطه نتایج نشان‌دهنده این است که از دیدگاه کارشناسان کم‌ترین میزان این شاخص در منطقه ۱ شهر اصفهان مربوط به عدالت‌محوری (۲/۵۰) و بیشترین میزان آن مربوط به رشد اقتصادی (۳/۸۵) می‌باشد. در منطقه ۲ کم‌ترین میزان این شاخص مربوط به جاذبه‌ها (۱/۵۷) و بیشترین میزان آن مربوط به شاخص روابط (۳/۵۴) بوده است. در منطقه ۳ کم‌ترین میزان این شاخص مربوط به ایمنی و امنیت (۲/۴۴) و بیشترین میزان آن مربوط

اشتغال (۱/۹۳) و بیشترین میزان آن مربوط به شاخص پایداری شهری (۳/۰۸) بوده است. در منطقه ۱۳ کم‌ترین میزان این شاخص مربوط به عدالت محوری (۱/۳۹) و بیشترین میزان آن مربوط به شاخص پایداری شهری (۳/۲۵) بوده است.

شاخص زیست‌محیطی (۳/۱۱) بوده است. در منطقه ۱۱ کم‌ترین میزان این شاخص مربوط به اشتغال (۱/۱۹) و بیشترین میزان آن مربوط به شاخص زیست‌محیطی (۳/۲۰) بوده است. در منطقه ۱۲ کم‌ترین میزان این شاخص مربوط به

جدول ۴. اختلاف مناطق شهری از نظر شاخص‌های مؤثر بر شکوفایی گردشگری شهری از دیدگاه کارشناسان و مسئولین (آزمون دانکن)

معناداری طبقات در سطح آلفا ۰/۰۵														مناطق	
تعداد نمونه	اشتغال	تجمع اقتصادی	رشد اقتصادی	رضایت اجتماعی	عدالت محوری	ایمنی و امنیت	خدماتی-فرهنگی	تکنولوژی	جاذبه‌ها	زیست محیطی	پایداری شهری	مدیریت	روابط		خدمات گردشگری
۱۰	۳	۳/۲۶	۳/۸۵	۳/۵۲	۲/۵۰	۲/۵۲	۳/۵۴	۳/۰۶	۲/۶۶	۳/۲۰	۳/۰۳	۲/۸۵	۳/۰۸	۳/۴۸	۳/۱۳
۱۰	۱/۶۰	۲/۲۰	۲/۵۵	۲/۵۰	۲/۰۶	۲/۴۰	۲/۳۷	۲/۰۶	۱/۵۷	۲/۹۶	۲/۷۳	۳/۱۱	۳/۵۴	۲/۲۵	۱/۹۳
۱۰	۳/۲۶	۳/۶۶	۴/۴۰	۳/۷۸	۳/۰۳	۲/۴۴	۳/۹۴	۳/۷۳	۳/۸۳	۳/۲۴	۳/۴۰	۳/۰۳	۴	۳/۹۴	۳/۴۶
۱۰	۲/۲۰	۲/۶۶	۳/۲۵	۲/۸۰	۲/۲۳	۱/۹۲	۲/۹۴	۱/۸۱	۳/۱۹	۳	۳/۰۲	۲/۹۲	۳	۲/۹۱	۳/۴۰
۱۰	۲/۶۶	۲/۹۶	۳/۵۰	۴/۲۸	۲/۳۶	۲/۴۸	۳/۹۷	۳	۳	۳/۰۴	۳/۲۲	۳/۱۶	۳/۷۰	۳/۸۲	۳/۷۹
۱۰	۱/۸۰	۲/۸۰	۳/۶۵	۴/۱۱	۲/۹۳	۲/۳۵	۳/۴۸	۳/۲۶	۳/۸۳	۳/۶۰	۲/۵۸	۳/۰۸	۳/۴۲	۳/۴۵	۳/۲۶
۱۰	۱/۷۳	۱/۹۶	۲/۵۹	۲/۸۹	۲/۱۳	۲/۶۰	۲/۹۱	۲/۲۱	۲/۲۶	۳/۰۸	۲/۶۶	۳/۰۵	۲/۴۷	۲/۶۷	۲/۱۵
۱۰	۲/۱۳	۳/۰۳	۳/۶۹	۳/۱۷	۲/۵۶	۲/۸۰	۲/۷۷	۲/۹۳	۲/۴۵	۳/۱۲	۳/۰۶	۳/۲۴	۲/۷۸	۳/۲۸	۲/۲۰
۱۰	۱/۴۶	۱/۷۳	۲/۸۰	۳/۰۹	۲/۱۵	۲/۶۵	۲/۶۸	۲	۲/۸۲	۳/۲۸	۲/۹۱	۲/۸۸	۲/۹۳	۲/۵۱	۳/۶۰
۱۰	۱/۸۱	۱/۹۰	۲/۶۱	۲/۹۴	۱/۸۹	۲/۸۸	۲/۴۳	۱/۶۶	۲/۳۷	۳/۱۱	۳/۰۵	۲/۴۸	۲/۰۹	۲/۶۹	۱/۹۵
۱۰	۱/۱۹	۱/۳۳	۱/۹۰	۲	۱/۶۶	۲/۵۷	۱/۷۱	۱/۴۰	۱/۶۰	۳/۲۰	۲/۴۱	۲/۵۶	۲/۲۱	۱/۶۵	۱/۵۹
۱۰	۱/۹۳	۲/۴۶	۲/۷۵	۲/۷۰	۲/۰۹	۲/۵۰	۲/۴۶	۲/۵۸	۱/۹۵	۳/۰۵	۳/۰۸	۲/۶۰	۲/۵۵	۲/۷۱	۲/۲۶
۱۰	۱/۶۶	۱/۷۰	۲	۱/۳۹	۲/۴۶	۲/۴۲	۲/۴۲	۱/۶۸	۳/۲۰	۲/۸۸	۳/۰۸	۲/۰۸	۲/۱۵	۲/۶۵	۲/۴۳
۱۰	۱/۲۲	۱/۴۳	۱/۷۵	۱/۵۰	۱/۶۱	۲/۷۵	۱/۷۷	۱/۷۳	۱/۴۰	۲/۸۴	۲/۴۵	۲/۱۶	۲	۱/۹۴	۱/۴۶
۱۰	۱/۴۰	۱/۳۰	۱/۵۰	۱/۲۰	۱/۳۳	۲/۷۷	۱/۳۱	۱/۲۶	۱/۳۵	۲/۵۲	۲/۸۶	۱/۸۴	۱/۷۰	۱/۵۱	۱/۴۰

گردشگری شهری تأثیرگذار بوده است، اما این تأثیرگذاری از دیدگاه جامعه آماری در حد متوسط به پایین ارزیابی شده است؛ چراکه میانگین‌های معرف اکثر شاخص‌ها، کم‌تر از حد متوسط (۳) بوده است. همچنین نتایج آزمون آنووا بیانگر این است که تمام مناطق ۱۵ گانه شهر اصفهان با توجه به سطح معناداری به دست آمده (۰/۰۰۰)، در زمینه شکوفایی گردشگری شهری تفاوت معناداری با یکدیگر دارند.

۴ بحث و نتیجه‌گیری

در پژوهش حاضر نتایج کلی آزمون تی تک نمونه‌ای ابعاد مختلف شاخص شکوفایی گردشگری شهری بیانگر شرایط نامطلوب و به معنای دیگر، کم‌تر از حد متوسط این شاخص از دیدگاه کارشناسان و مسئولین شهر اصفهان می‌باشد. به بیان دیگر بررسی وضعیت این شاخص و پارامترهای آزمون از جمله حد بالا و پایین آزمون و میانگین تأییدکننده این است که شاخص‌های ارائه‌شده در شکوفایی

مطلوب ارزیابی شده است، پیشنهادهایی جهت تثبیت و ارتقای سطح شکوفایی این مناطق ارائه می‌گردد: ایجاد مراکز درمانی ثابت و سیار در نزدیکی و محل جاذبه‌های پربازدید (نقش جهان و محور زاینده‌رود)؛ ارتقای وضعیت نورپردازی محوره‌های گردشگری زاینده‌رود و ناژوان؛ بهبود شرایط جاذبه‌های طبیعی از رونق افتاده (زاینده‌رود و فضای سبز اطراف این رودخانه)؛ توسعه عملکرد فرامنطقه‌ای شهر اصفهان (خدمات گردشگری و برخی از انواع صنایع دستی و غیره).

حامی مالی

حامی مالی این مقاله، شهرداری اصفهان بوده است.

سهم نویسندگان در پژوهش

با توجه به اینکه مقاله حاضر مستخرج از پایان‌نامه می‌باشد، سهم و نقش نویسنده اول، به عنوان دانشجوی پایان‌نامه و نویسنده دوم به عنوان استاد راهنما بود.

تضاد منافع

نویسندگان اعلام می‌دارند که هیچ تضاد منافی در رابطه با نویسندگی و یا انتشار این مقاله ندارد.

تقدیر و تشکر

نویسندگان از تمامی کارشناسان، محققان و مسؤولینی که در تکمیل پرسش‌نامه و انجام بهتر این پژوهش مشارکت نموده، قدردانی می‌نمایند.

در مرحله بعد میزان اختلاف مناطق شهری کلان-شهری اصفهان از نظر میزان تأثیرگذاری شاخص‌های مؤثر بر شکوفایی گردشگری شهری از دیدگاه جامعه آماری، از طریق آزمون دانکن مشخص گردید. با در نظر گرفتن نتایج به‌دست‌آمده از آزمون‌ها، پیشنهادهایی به شرح زیر ارائه می‌گردد:

از آن جا که وضعیت مناطق ۲، ۷، ۱۰، ۱۱، ۱۲، ۱۳، ۱۴ و ۱۵ از نظر اغلب شاخص‌ها نامطلوب و نسبتاً مطلوب ارزیابی شده است، پیشنهادهایی جهت ارتقای سطح شکوفایی این مناطق ارائه می‌گردد: استفاده از ظرفیت‌های فضای مجازی به منظور بازاریابی بخش گردشگری؛ خلاقیت در راه اندازی و توسعه رویه‌های جدید؛ تقویت خدمات منطقه‌ای شاخص مانند آژانس‌های خارجی و هتل‌های پنج ستاره.

از آنجا که وضعیت مناطق ۴ و ۹ از نظر اغلب شاخص‌ها نسبتاً مطلوب و مطلوب ارزیابی شده است، پیشنهادهایی جهت ارتقای سطح شکوفایی این مناطق ارائه می‌گردد: استفاده از ظرفیت خواهرخواندگی برای معرفی بخش گردشگری اصفهان و جذب سرمایه‌های خارجی؛ حمایت از راه‌اندازی موزه‌ها توسط بخش خصوصی.

از آنجا که وضعیت مناطق ۱، ۳، ۵، ۶ و ۸ از نظر اغلب شاخص‌های مورد بررسی مطلوب و بسیار

منابع

- Aina, Y. A., Wafer, A., Ahmed, F., & Alshu-waikhat, H. M. (2019). Top-down sustainable urban development? Urban governance transformation in Saudi Arabia. *Cities*, 90, 272-281. <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0264275118307534>
- Abubakar, A., Romice, O. R., & Porta, S. (2019). Regenerating Slums: Re-Assessing City Prosperity as a Motive Towards Incremental Urban Management, University of Strathclyde Engineering, <http://dx.doi.org/10.13140/RG.2.2.16543.92321>.
- Adamo, G. E., Ferrari, S., & Gilli, M. (2019). Creativity as a source of differentiation in urban tourism: The case of Torino city. *International Journal of Tourism Research*, 21(3), 302-310. <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/abs/10.1002/jtr.2261>
- Ashour, M. A., Eid, Y., & Khalifa, M. A. (2015). Urban Development Management Towards Improved City Prosperity, Published in ISERD - International Conference on Economics, Management and Social Study (ICEMSS) Cairo, Egypt. December 30, Paper ID: ISD-EMSEGY-30125-1252. <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/abs/10.1002/jtr.2261>
- Bate, R. (2009). What Is Prosperity and How Do We Measure It? American enterprise institute for public policy research, <http://ssrn.com/abstract=2342844>.
- Biswas, R., Jana, A., Arya, K., & Ramamritham, K. (2019). A good-governance framework for urban management. *Journal of Urban Management*, 8(2), 225-236. <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S2226585618301328>
- Boivin, M., & Tanguay, G. A. (2019). Analysis of the determinants of urban tourism attractiveness: The case of Québec City and Bordeaux. *Journal of destination marketing & management*, 11, 67-79. <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S2212571X16303560>
- Chebli, A., Othmani, M. C., & Said, F. B. (2020). Market Segmentation in Urban Tourism: Exploring the Influence of Personal Factors on Tourists' Perception. *Journal of Tourism and Services*, 20 (11), 74-108. <https://jots.cz/index.php/JoTS/article/view/144>
- Choi, H. C., & Turk, E. S. (2011). Sustainability indicators for managing community tourism. In *Quality-of-life community indicators for parks,*

- recreation and tourism management (pp. 115-140). Springer, Dordrecht.
- <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0261517705000737>
- Coldwell, W. (2015). Tourism or Propaganda: How Ethical is Your North Korean Holiday?. The Guardian. <https://www.theguardian.com/travel/2015/oct/08/north-korean-tourism-ethics>
- Day, J., & Romanchek, J. L. (2020). Sustainable tourism for destinations: insights from the GSTC destination criteria 2.0 for sustainable tourism. <https://docs.lib.purdue.edu/ti/1/>
- Dangi, T. B., & Jamal, T. (2016). An integrated approach to “sustainable community-based tourism”. Sustainability, 8(5), 475. <https://www.mdpi.com/2071-1050/8/5/475>
- Dodds, R., Ali, A., & Galaski, K. (2018). Mobilizing knowledge: Determining key elements for success and pitfalls in developing community-based tourism. Current Issues in Tourism, 21(13), 1547-1568. <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/13683500.2016.1150257>
- Farji-Rad, Gh., & Seyed Nasiri, S. J. (2009). Analytical Approaches in the Sustainable Development of Urban Tourism, Sarzemin Geographical Quarterly, 7(25): 29-40. [In Persian]. https://journals.srbiau.ac.ir/article_5444.html
- Farsari, I. (2012). The development of a conceptual model to support sustainable tourism policy in north Mediterranean destinations. Journal of Hospitality Marketing & Management, 21(7), 710-738. <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/19368623.2012.624298>
- Ferreira, F., Galasso, H.G., & Emanuela, N. M. (2018). Shared Prosperity: Concepts, Data, and Some Policy Examples, IZA – Institute of Labor Economics. https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=3183493
- Fritz, M., & Koch, M. (2016). Economic development and prosperity patterns around the world: Structural challenges for a global steady-state economy. Global Environmental Change, 38, 41-48. <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0959378016300188>
- Hacker, J. S. & Loewentheil, N. (2012). Prosperity economics Building an Economy for All, Visit: <https://isps.yale.edu/sites/default/files/publication/2013/01/2012-prosperity-for-all.pdf>.

- Higham, J., & Lueck, M. (2002). Urban Eco-tourism: A Contradiction in Terms? *Journal of Ecotourism*, 1, pp.36-59.
<https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/14724040208668111>
- Hajra, R., & Ghosh, T. (2014). Formulation of methodological approach for sustainable tourism using 'GSTC' criteria: A case study of Sagar Island, India. *International journal of Innovative Research and Development*, 3(1), 305-309.
https://www.researchgate.net/profile/Tuhin-Ghosh-2/publication/319753116_Formulation_of_Methodological
- Hwang, Y.H., Gretzel, U., & Fesenmaier, D.R. (2016). Multicity Patterns (Tourists to the United States), *Annals of Tourism Research*, Vol. 33, NO. 4.
<https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0160738306000569>
- Institute for Global Prosperity (2019) Re-thinking Prosperity for London: When Citizens lead transformation.
https://discovery.ucl.ac.uk/id/eprint/10080172/1/LPI_Report_singapore_140619_update.pdf
- Khazainejad, F. (2021). identification of driving forces affecting the realization of urban prosperity (case of research: Bojnord city) , *Geography and Regional Development*, 19(2):293-320. [In Persian].
https://jgrd.um.ac.ir/article_41809.html
- Kurecic, P., & Kokotovic, F. (2017). Examining the "Natural Resource Curse" and the Impact of Various Forms of Capital in Small Tourism and Natural Resource-Dependent Economies. *Economies*, 5(1), 6.
<https://www.mdpi.com/2227-7099/5/1/6>
- Lak, A., Gheitasi, M., & Timothy, D. J. (2020). Urban regeneration through heritage tourism: Cultural policies and strategic management. *Journal of Tourism and Cultural Change*, 18(4), 386-403.
<https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/14766825.2019.1668002>
- Legatum Institute. (2020). Prosperity Index, A tool for transformation, www.prosperity.com.
<https://think7.org/wp-content/uploads/2023/12/Cohesion>
- Mafi, E., & Saghi, M. (2009). A look at tourism economy in metropolitan cities (case study: Mashhad metropolis), *Regional Geography and Development Magazine*, 8(15): 267-292. [In Persian].
<https://www.sid.ir/paper/478916/fa>
- Mehri, M., & Eastgoldi, M. (2022). investing the effects of good urban

- governance on urban prosperity in Shiraz, Geography and Human Relations, 5(1):288-273. [In Persian].
<https://ensani.ir/fa/arti-cle/506163/>
- Movahed, A. (2016). Urban Tourism, Shahid Chamran University Press, Ahvaz, first edition. [In Persian].
- Motiei Langroudi, S. H., Sharifi, A., & Rezaieh Azadi, M. (2012). Feasibility of tourism development in rural areas from the point of view of tourists (Takhte Suleiman district, Takab city) , Geographical Perspective Quarterly in Human Studies, 8(24): 1-17. [In Persian].
<https://ensani.ir/fa/arti-cle/543856/>
- Musa, H. D., Yacob, M. R., & Abdullah, A. M. (2019). Delphi exploration of subjective well-being indicators for strategic urban planning towards sustainable development in Malaysia. Journal of urban management, 8(1), 28-41.
<https://www.sciencedirect.com/science/arti-cle/pii/S2226585617300250>
- Musavengane, R., Siakwah, P., & Leonard, L. (2020). The nexus between tourism and urban risk: Towards inclusive, safe, resilient and sustainable outdoor tourism in African cities. Journal of Outdoor Recreation and Tourism, 29, 100254.
<https://www.sciencedirect.com/science/arti-cle/abs/pii/S2213078019300659>
- Nyerere, V. C. Y., Ngaruko, D., & Mlozi, S. (2020). The mediating role of strategic planning on the determinants of sustainable urban tourism: Empirical evidence from Tanzania. African Journal of Economic Review, 8(1), 198-216.
<https://www.ajol.info/index.php/ajer/arti-cle/view/192205>
- Okunola, O. O., Odesola, E., & Ogunbode, B. (2023). City Prosperity Index as A Tool for Urban Regeneration: A Case Study of Ibadan, Nigeria. Asian Journal of Behavioural Sciences, 5(3), 13-23.
https://scholar.google.com/scholar?hl=fa&as_sdt=0%2C5&q
- Panasiuk, A. (2020). Policy of sustainable development of urban tourism, Sport Tourism, 27(2), 33-37, DOI: 10.2478/pjst-2020-0012
- Pourahmad, A., Hosseini Siah-goli, M., & Safdari Molan, A. (2016). evaluation of indicators of sustainable development of tourism in host communities, case study: Sari city, Journal of Geospatial Research, 6(21): 160-172. [In Persian].
https://gps.gu.ac.ir/arti-cle_41683.html
- Ruknuddin Eftekhari, A., & Mahdavi, D. (2006). Tourism Development

- Strategies of Lavasan District, Modares Humanities Quarterly, 10(2):1-30. [In Persian].
<https://hmsmp.modares.ac.ir/article-21-5184-fa.html>
- Scheyvens, R. (1999). Ecotourism and the empowerment of local communities. *Tourism management*, 20(2), 245-249.
<https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0261517798000697>
- Scott, D. & Lemieux, C. (2010). Weather and Climate Information for Tourism, *Environmental Sciences*, No 1, PP 146-183.
<https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1878029610000125>
- Servín, M. R., Servín, M. Á., Velázquez, J., & Pacheco, V. M. (2019). City Prosperity Index applied to Encarnación and Asunción, *Archnet-IJAR: International Journal of Architectural Research*. 13(2), 331-347.
<https://openurl.ebsco.com/EPDB%3Agcd%3A4%3A8345284/detailv2?sid=ebsco%3Aplink%3Ascholar&id=ebsco%3Agcd%3A137386959&crl=c>
- Schianetz, K., & Kavanagh, L. (2008). Sustainability indicators for tourism destinations: A complex adaptive systems approach using systemic indicator systems. *Journal of sustainable tourism*, 16(6), 601-628.
<https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/09669580802159651>
- Shabrina, Z., Buyuklieva, B., & Ng, M. K. M. (2021). Short-term rental platform in the urban tourism context: A geographically weighted regression (GWR) and a multiscale GWR (MGWR) approaches. *Geographical Analysis*, 53(4), 686-707.
<https://onlinelibrary.wiley.com/doi/full/10.1111/gean.12259>
- Sokhanvar, A., Aghaei, I., & Aker, S. (2018). "The effect of prosperity on international tourism expenditure", *Tourism Review*.
<https://doi.org/10.1108/TR-07-2017-0108>
- Tanguay, G. A., Rajaonson, J., & Therrien, M. C. (2013). Sustainable tourism indicators: Selection criteria for policy implementation and scientific recognition. *Journal of sustainable Tourism*, 21(6), 862-879.
<https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/09669582.2012.742531>
- United Nations Human Settlements Programme (2013), *State of the World's Cities 2012-2013: Prosperity of Cities*. Rutledge for United Nations Human Settlements Programme (UN-Habitat).
<https://www.taylorfrancis.com/books/mono/10.4324/9780203756171/state-world-cities-2012-2013-un-habitat>

- UN-Habitat. (2012), "State of the world's cities Report 2012/2013: Prosperity of Cities", United Nations Human Settlements Programme (UN-HABITAT), Nairobi.
<https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/07293682.2013.861498>
- UNWTO. (2012). Global report on city tourism-cities 2012 project.
<https://www.e-unwto.org/doi/book/10.18111/9789284415300>
- UNWTO (2012). 1st Global Summit on City Tourism: Catalysing economic development and social progress. Haliç Congress Centre, Istanbul, Turkey.
<https://www.unwto.org/archive/global/event/global-summit-city-tourism>
- UNWTO (2014). 3rd UNWTO Global Summit on City Tourism, Barcelona Spain.
<https://www.unwto.org/archive/europe/press-release/2014-12-15/3rd-global-summit-city-tourism-looking-new-paradigms>
- UNWTO (2015). 4th Global Summit on City Tourism; "Re-Inventing City Tourism" in Marrakesh, Morocco.
<https://www.accessibletourism.org/?i=enat.en.events.1878>
- UNWTO (2016). 5th Global Summit on City Tourism: "Cities: Local Culture for Global Travellers" in Luxor Arab Republic of Egypt.
<https://www.accessibletourism.org/?i=enat.en.events.1878>
- UNWTO (2017). 6th Global Summit on Urban Tourism: "Sustainable and Competitive Tourism on the New Urban Agenda" in Kuala Lumpur, Malaysia.
<https://www.metropolis.org/agenda/6th-global-summit-urban-tourism>
- UNWTO (2018). International year of sustainable tourism for development; Roundtable on Sustainable Urban Tourism: Madrid, Spain.
<https://www.unwto.org/tourism4development2017>
- Wang, D. (2023). Construction of China's Common Prosperity Index: an empirical analysis based on AHP-DEMATEL method. Highlights in Business, Economics and Management, 18, 1-18.
<https://drpress.org/ojs/index.php/HBEM/article/view/12257>
- Wang, J., Huang, X., Gong, Z., & Cao, K. (2020). Dynamic assessment of tourism carrying capacity and its impacts on tourism economic growth in urban tourism destinations in China. Journal of Destination Marketing & Management, 15, 100383.

<https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S2212571X19300228>

Willingham, E., & Hulseman, P. (2017). "Prosperity and Industrial Development: Review of Concepts and Measurements". Northwest Economic Research Center Publications and Reports. 34.

https://pdxscholar.library.pdx.edu/nerc_pub/34

Wijaya, I. (2019). Opportunity to use city prosperity index for Indonesian municipal development planning process, *Geographia Technica*. 14, 108 -117.

https://technicalgeography.org/pdf/sp_2019/12_wijaya.pdf

